

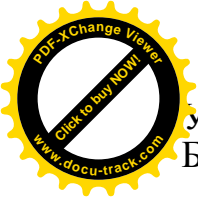
Причорноморська
Фундація
Права

ПРИЧОРНОМОРСЬКА ФУНДАЦІЯ ПРАВА

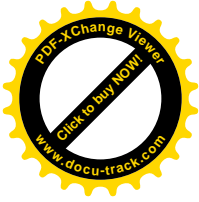
Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасне правотворення: питання теорії та практики» м. Одеса, 14-15 грудня 2012 р.

Частина I

Одеса 2012

УДК 34.01 (083)
ББК Х511я431

Сучасне правотворення: питання теорії та практики : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, Україна, 14-15 грудня 2012 р.). – у 3-х частинах. – Одеса : ГО «Причорноморська фундація права», 2012. – Ч. I. – 108 с.

У збірнику містяться матеріали, подані на Міжнародну науково-практичну конференцію «Сучасне правотворення: питання теорії та практики». Для студентів, аспірантів, викладачів, науковців юридичних вищих навчальних закладів, представників судових та інших правозастосовчих органів держави, адвокатів, представників юридичних громадських організацій.

УДК 34.01 (083)
ББК Х511я431

Усі матеріали подаються у авторській редакції.

Погляди авторів, викладені в цьому збірнику, необов'язково відображають позицію організаторів Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасне правотворення: питання теорії та практики».

НАПРЯМ 5. ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО ТА ПРОЦЕС

Васильєва В.В.

науковий співробітник, здобувач

*Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва
при Національній академії правових наук України*

м. Київ, Україна

ЗОБОВ'ЯЗАННЯ З РЕАЛЬНОГО ТА КОНСЕНСУАЛЬНОГО ДОГОВОРУ

Залежно від того, чи є договір консенсуальним чи реальним, по-різному визначається момент укладення договору, а відтак набрання ним дійсності та чинності. Для дійсності консенсуального договору достатнім є досягнення згоди сторін з усіх істотних умов договору та виконання вимог щодо форми договору, встановлених чинним законодавством України. Передача речі, якщо і відбувається, то не з метою укладення договору, а на виконання договірних зобов'язань. Консенсуальний договір породжує договірне зобов'язання уже в момент узгодження волі сторін та надання йому належної форми.

Для того, щоб реальний договір зумовив виникнення договірних зобов'язань, однієї лише домовленості сторін недостатньо, необхідна також передача майна або вчинення певної дії (ч. 2 ст. 640 ЦК України). Однак можуть існувати й деякі спеціальні правила для окремих видів договорів. Так згідно ч.1 ст.275 Господарського кодексу України енергопостачальне підприємство (енергопостачальник) відпускає енергію споживачеві (абоненту), чим закріплено реальний характер договору. Однак варто погодитися з думкою С.М. Бервено, який стверджує, що договір енергозабезпечення для побутового споживання вважається укладеним із моменту першого фактичного підключення абонента у встановленому порядку до приєднаної мережі [1, с.186-187].

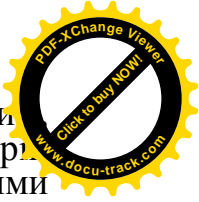
На відміну від консенсуальних договорів, у реальних договорах без вчинення передачі речі чи іншої дії договірне зобов'язання не набуває чинності. Домовленість про передачу майна або вчинення інших дій не призводить до настання відповідних бажаних сторонами договірних наслідків.

Специфічна форма реальних договорів була своєрідною гарантією боржника, так як зобов'язання не виникало до того часу, поки річ, що передавалась, не перходила в його руки [2, с.20]. Для реальних договорів недостатньо лише домовленості. Навіть погодження про майбутню передачу речі не має юридичної сили договору і не породжує зобов'язання. У практиці такий нюанс має велике значення, оскільки в цей момент відсутні підстави для виникнення права вимоги кредитора до боржника, а також механізм його реалізації.

Оскільки попередня домовленість стосовно передачі майна чи інших дій не є договором, то виникає питання чи має вона взагалі будь-яке правове значення. Очевидно, одна така домовленість не призводить до бажаних сторонами правових наслідків, проте безперечно вона є юридичним фактом відповідного юридичного складу (укладення договору та передача майна або вчинення інших дій) і не може не враховуватися в механізмі правовстановлення.

В.Л. Яроцький зауважує, що договір із відкладеними правовими наслідками має певну подібність з умовними правочинами (зокрема, з договорами з відкладальною обставиною). Так, згідно з ч. 1 ст. 212 ЦК України особи, що вчиняють правочин, мають право обумовити настання або зміну прав та обов'язків обставиною, відносно якої їм невідомо, настане вона чи ні (відкладальна обставина). В обох вказаних юридичних конструкціях права та обов'язки сторін, що охоплюються їх намірами, не настають одразу з моменту їх укладення [3, с.83]. Однак відмінності між ними все ж існують і полягають у наступному:

1. У випадку вчинення договору з відкладальною умовою, права та обов'язки уже існують, хоча й «чекають» настання відкладальної умови. У випадку вчинення реального договору, такі права та обов'язки лише визначені, проте не іс-

ючі, не легітимні, оскільки договору як такого ще не існує. У зв'язку з цим критичній оцінці підлягає пропозиція В.Л. Яроцького визначати угоду сторін стосовно передачі майна в межах реального договору як договір з відкладеними правовими наслідками [3, с.82-83]. Договору як такого ще не існує, оскільки для його виникнення не здійснений такий елемент юридичного складу як передача майна. Тому доцільно до моменту передачі майна угоду сторін визначати як домовленість сторін з відкладеними правовими наслідками.

Укладення цивільно-правового договору зумовлює виникнення цивільно-правового зобов'язання. Проте, як правомірно зазначає В.В. Карабань, сам по собі цей факт не завжди означає, що правомочний суб'єкт з моменту укладення договору дістав суб'єктивне право вимагати від зобов'язаної сторони виконання певних дій чи утримання від них [4, с.42-44]. Із свого боку, кредитор не завжди зацікавлений у тому, щоб отримати виконання зобов'язання негайно. У нього може бути відсутня потреба чи можливість прийняти виконання зобов'язання одразу після укладення договору. Чинним законодавством передбачено, що правовідносини можуть розвиватись залежно від настання певних юридичних фактів, які передбачені договором та законом. Отож, договір може породжувати суб'єктивні права та обов'язки, які існують як можливість виконання певних дій чи можливість вимагати їх виконання іншою стороною.

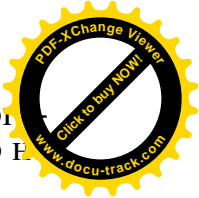
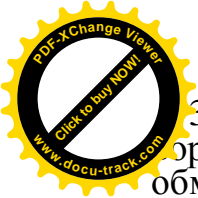
Наприклад, настання зазначеного в договорі строку породжує обов'язок покупця надати постачальнику відвантажувальну рознарядку – документ, в якому вказуються найменування, кількість, асортимент і строки відвантаження товарів, номер і дата договору постачання, поштові реквізити отримувача. Отримання такої рознарядки породжує обов'язок поставляти товар у строк, зазначений в ній. До того моменту, як спливе строк, передбачений на поставку товару, у покупця ще не виникає право вимагати виконання обов'язку від постачальника. Останнє виникає із спливом строку, що передбачений договором поставки. Пропущення встановленого строку породжує обов'язок постачальника сплатити пеню за прострочення поставки. Звернення покупця з позовом про розірвання договору і стягнення пені не припиняє зобов'язання. Воно закінчується аж тоді, коли прийняте відповідне рішення про розірвання договору і відшкодування збитків. Тоді вже має місце інше зобов'язання – що виникає з судового рішення.

У спільній роботі В.А. Белова та А.Б. Бабаєва, що присвячена актуальним проблемам вчення про цивільно-правове відношення, доводиться, що зміст правовідношення не завжди вичерпується двома класичними елементами: по-перше, суб'єктивне право і обов'язок можуть бути не єдиними елементами правовідношення; по-друге, існують правовідношення, в яких суб'єктивне право забезпечується не зобов'язанням, а іншим чином; по-третє, є правовідносини, в зміст яких взагалі не входять ні суб'єктивні права, ні суб'єктивні обов'язки (секундарні права). В.А. Белов і А.Б. Бабаєв приходять до висновку про можливість розгляду в рамках вчення про правовідношення різних типів правових зв'язків (форм) як-от: суб'єктивне право – стан відсутності права («неправа» або обов'язки пасивного типу, що властиві для абсолютних правовідносин); секундарне право – стан зв'язаності; суб'єктивне право і додаткові вимоги – суб'єктивний обов'язок і додаткові обов'язки; інтерес – суб'єктивний обов'язок; потенціальні поведінкові можливості (очікувані права) – суб'єктивний обов'язок; очікуване (майбутнє) право – актуальний (існуючий) суб'єктивний обов'язок [5, с.244-253].

Таким чином, з договору, який сторони укладають між собою, можуть впливати не завершені права і обов'язки, а лише можливість і ймовірність їх настання за певної умови.

Саме таке явище спостерігається при укладенні договору з умовою і відсутнє на стадії укладення реального договору до передачі речі.

2. В умовних договорах відкладальна обставина здатна створювати правові наслідки як у вигляді настання, так і зміни права та обов'язків сторін. Реальний договір же характеризується можливістю лише настання правових наслідків за умови передачі майна.

3. Перелік реальних договорів є вичерпним, ними є лише поіменовані договори, що визначені законодавством. Коло договорів з відкладальною умовою не обмежується законом.

4. Умовний договір встановлює юридичну зв'язаність між сторонами, яка полягає в перебуванні сторін у договірних відносинах, та неможливість відмови від договору в односторонньому порядку (якщо не передбачено договором). Реальний договір на етапі до передачі майна не встановлює юридичної зв'язаності сторін, а є лише частиною юридичного складу для встановлення договірного зобов'язання.

5. В умовних договорах відкладальна умова зазвичай віддалена в часі від моменту її встановлення. У реальних договорах момент передачі майна може збігатись з моментом укладення договору або здійснюватись з мінімальним відривом.

Література:

1. Договірне право України: загальна частина: навч. посіб. / [Т.В. Боднар, О.В. Дзера, Н.С. Кузнєцова та ін.]; за ред. О.В.Дзери. – К.:Юрінком Інтер, 2008. – 896 с.

2. Исайчева Е.А. Шпаргалка по римському праву / Е.А.Исайчева. - М.: Аллель, 2010. – 64 с.

3. Яроцький В.Л. Проблеми консенсуальності та реальності окремих видів договорів / В.Л. Яроцький // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті В.П.Маслова «Актуальні проблеми цивільного, житлового та сімейного законодавства» 25 лютого 2011 р.. – Х., 2011. - С. 81-84.

4. Карабань В. Правове регулювання спонукання до укладання договору / В.Карабань // Право України. – 2001. – № 1. – С. 42-44.

5. Бабаев А.Б., Белов В.А. Учение о гражданском правоотношении // Гражданское право: актуальные проблемы теории и практики / Под общ.ред. В.А.Белова. – М.: Юрайт-Издат, 2007. – С.244-253.

Козенко А.Г.

студентка VI курсу

факультету соціології та права

Національного технічного університету України

«Київський політехнічний інститут»

м. Київ, Україна

ДОГОВІРНІ ВІДНОСИНИ ЩОДО СТВОРЕННЯ КІНЕМАТОГРАФІЧНИХ ТВОРІВ

Сфера регулювання відносин, що складаються в процесі створення кінематографічних творів охоплюється нормами права інтелектуальної власності. В правову полі нашої країни, поняття кінематографічного твору відноситься до аудіовізуальних об'єктів авторського права.

Хоча, на міжнародному рівні, кінематографічний твір є окремих та складним об'єктом права інтелектуальної власності. Наприклад, ст. 3 «Європейської конвенції про спільне кінематографічне виробництво» визначає

кінематографічного твір – це твір будь-якої тривалості чи твір на будь-якому носії, зокрема художні кінематографічні твори, мультиплікаційні та документальні фільми, який відповідає положенням, що регулюють кіновиробництво і є чинними на території кожної з відповідних Сторін, та призначений для демонстрування в кінотеатрах [1].

Договори про створення кінематографічного твору є авторськими договорами, відповідно до них застосовуються положення Закону України «Про авторське право та суміжні права».